

УДК 821.161.2
ББК 84(4Укр)
К89

Кузів О.

К89 Назови мене своєю / О. Кузів. — Львів: Априорі, 2019. — 328 с.

ISBN 978-617-629-340-8

Пристигли важкі грона винограду промовисто глипають на мене з-поміж листя. Обережно зриваю їх, стараючись не зранити бодай ягідки чужої душі, а вдома вже чавлю-витискаю з нього сік, що аж бризкає навсібіч.

У величезний бутель із грубого скла, що стоїть на видному місці, вперлося, аби перепочити, сонце — і сік заграв, зашумів, заговорив, забулькав... День, тиждень, місяць, а там, гляди, і вино вистоялося, очистилося, посвітлило та стало міцне й ароматне.

Пригублюю — і згадую кожну ягідку зокрема, кожну чужу мелодію, кожне словечко, що вибродило, викристалізувалося у посудині моєї душі і вилилося благодатним хмільним напоєм на папір.

Осьде і вас пригощаю духмяним напоєм, спробуйте — смачно ж...

ББК 84(4Укр)

ISBN 978-966-2154-57-3
(Серія «Сучасна українська проза»)

© Кузів О., 2019

ISBN 978-617-629-340-8

© Видавництво «Априорі», 2019

СПОВІДЬ ВОСКРЕСЛОЇ МУЗИ

Не так давно аз грішний писав передмову до поетичної книги Оксани, рекомендуючи читати її вірші вголос, — такі вони живі й голі.

І ось переді мною подарована книга її прози «Адамцьо» і рукопис нової її прозової книги, передслово до якої знову суджено, очевидно, долею, писати мені...

Вибуховому цвітові й плоду нової, свіжої авторки у вітчизняному мистецько-інформаційному саду можна лише по-доброму привітально порадіти, хоча радість тут пронизливо болюча (біль душі — провісник перемін...), жертовна, як і сама справжня творчість, співтворчість із Творцем.

Адже так живо, гаряче, вільотно писати Оксана Кузів (дівоче прізвище — Ворончак) почала разом зі своїм воскресінням після важкої хвороби, яку вона з Божого благословення перемогла і яка оновила її, спонукала по-іншому сприймати світ і засвіт, не забравши, а навіть, здається, додавши, відшліфувавши її іронію та самоіронію, яка однозначно є маркером найбільшої, бо внутрішньої, свободи особистості...

Як змінився її світогляд після заглядання у прірву, — має моральне право повідати людям і Всевишньому сама Оксана, а ми ж можемо наближатися до розуміння цього, читаючи її нові твори, зокрема цю прозу, перше враження від якої: вона проситься на сцену чи екранізацію, як вірші Оксани — для читання вголос. Підтвердження чого — вже поставлений на сцені її «Адамцьо», про що я дізнався, уже написавши ці рядки...

Отож це практично й не проза...

Це — кіносценарій...

Це — драматургія...

Це — саме життя-слово і слово-життя, вистогнане сучасною Жінкою за себе, за коханого, за сина, за предків, які не доспівали, і нащадків, які ще мовчать...

Це слово калейдоскопічно розмаїте: то щебетливе, то ліричне, то драматичне, то трагічне, то, власне, анекдотично-іронічне, але його інформаційно-енергетичне поле виразно впізнаване, фіксоване при всій його жіночно-абсолютній таємничості.

А це вже неабищо в літературі.

Бо саме це і відрізняє літературу від побутописання, на противагу якому вічномолода душею Оксана Кузів пропонує нам (хоча, здається-відчувається, що пише вона для себе насамперед, — щоби, як кажуть, зрівноважити душу в дорозі до Світла) хемінгуейвську діалогічність мови твору при майже відсутності пейзажу і лондонівську буттєвість, як-от, приміром: «— Ні!.. Ні!.. Ні!!! Ти мене не розумієш! Я якраз до того і веду... Ти мені більше непотрібна... Мені уже непотрібні твої послуги, Клавдіє! Ні сьогодні, ні завтра, ні за тиждень... ніколи, чуєш?! Я ще молода здорова жінка і сама собі можу дати раду... Руки-ноги служать... Розумієш?! Не дивись на мене так!.. Ти ж бачиш — я можу робити усе сама!..»

При такій іскристій вітальності автора, визрілості, назрілості, діалектності її мови, як особливої родзинки тексту й життєтексту, фольклорно-діалектичній психофілософічності, апіорі віриш не лише її героям, в її героїнь, але в самого/самого автору, її кольорам, звукам, запахам, доторкам, що казково дифузують, переходять одні в одних, творячи ірреальності, віртуальності, кличуть і ведуть до красивої правди життя, що найважливіше в первинному сприйнятті твору і є первісною умовою любові до нього і (як уже хто собі хоче) — до авторки.

Можна, звичайно, шукати у світовій та вітчизняній літературі компаративістські паралелі й меридіани зразків творчості інших письменників, які десь підсвідомо чи й свідомо пересікає експресіоністична Оксана з її знаками й загадковим трикрап'ям, але справа це невдячна й непотрібна: адже гурману-читачу з перших сторінок її книги зрозуміло: перед нами — оригінал під маркою «Зроблено в Україні».

А високоякісний продукт завжди можна при бажанні експортувати, прославляючи й ошчаслиблюючи землю, на якій він створений, і автора, і Всевишнього, — особливо якщо це продукт духовний і в найвищих точках дотику сприймається, як не лише розмова з людьми, але як молитва під назвами «Таїнство», «Артистка», «Адамцьо», «Назови мене своєю».

Як і кожна справжня жінка, Оксана іноді кокетує в тексті, але це надає йому особливої чарівливості, яка і є міксом природності і власне кокетства, адже Жінка-письменник завжди трохи й Муза, хоча Муза — не завжди сама творить: вона, як відомо, лише надихає... Як надихає на душевний політ і справжня творчість, якщо це, як в Оксани Кузів, — сповідь, а не дидактика, одкровення, а не повчання.

Отож, читаємо цю книгу і чекаємо екранізації...

Ігор Павлюк

Таїнство

Таксі летіло звивистою польовою дорогою простісінько до Клавдіїно село. Господи, як вона довго чекала тої миті! Як чекала! Жадібним поглядом ловила рідний серцю краєвид і уявляла таку жадану зустріч із найріднішим створінням — дитиною.

Дощу, певно, давно не було тут, вдома, в Україні, того й широчезний хвіст пилюки весело тримався авто, нібито його причепили.

«Я вдома! Вдома! — шалено гупало серце. — Господи, як я за усім цим скучила! За деревами, травою, дорогою... ба, навіть за хмарами... А найбільше — так то за Дем'янком...»

Осінь уже. Пізня осінь. Колись у цю пору вже й сніг міг лежати, а зараз довкола така краса, така краса, що словом не передати! Трава уже втратила свій зелений колір і нагадувала тепер руду ласку. Обабіч дороги кущі, роками нечищені, порозросталися і зараз були схожі радше на пишних сільських жіночок, вбраних у яскраві широкополі спідниці, що клаптями листя спадали додолу.

Колір вабить око! Ні! Навіть не так! Око від кольору шаленіє!

А там, он на горбі, далеко-далеко ще пасеться чужа худоба. Здалеку вона нагадує Клавдії розсипані різноколірні намистинки. О, як пасують вони під оті ще яскраві барви осені.

Ось і село видніється. Хати туляться одна до одної.

Таксі весело підстрибувало на ямках — серце тішилось...

— Вам де, пані, ставати?.. — запитав таксист.

— Ось, — показала пальцем. — Осьде! Приїхали! Вдома, дякувати Богу!..

Забирала речі з багажника. Багато речей — і для мами, і для дитини. Усе, що встигла там прикупити...

Її Дем'яно сьогодні до школи не йде, бабуся дозволила, не кожен же день мама з Італії приїжджає. Визирив у вікно.

А зараз от, коли побачив таксі, що рвучко пригальмувало, швидко шнурував зношені черевички.

— Ма-а-а!!! Ма-мо!!! — біг і кричав од радості. — Ма-ам!!! — плакав.

Він бухнув головою об мамині пишні, повні молока груди — і заплакав.

— Гроші платіть, а тоді вже собі плачте скільки хочете, — буркнув невдоволено водій.

— Так... Так... Зараз...

Вона витягнула з гаманця купюру.

— Здачі не треба... То за те, що так швидко... — і знову припала до Дем'янка.

— Ого! — аж присвиснув таксист. — То ким же ви там так fajно працювали, що зараз грошей не рахуєте? Га-а?.. Може, би я свою за «довгим рублем» туди, на ваше місце послав? — криво посміхнувся.

— На моє?! Ні на моє не треба... Не дай Боже на моєму бути... Не дай Боже...

— Ади, яка мудра!.. Ніхто! А сама, певно, знову за місяць-два туди ж повернеться... То просто ніхто насиджене місце не хоче виказувати...

— І як тобі там, доню, було? — питала мама, коли погасили світло. — Усі кажуть, що ті гроші не медом мащені...

— Навіть не знаю, що вам на то сказати... Тяжко... А деколи — то й дуже тяжко...

— Дармового хліба нігде нема, доню... А в чужім краю так, певно, ще більше... Але грошей, грошей то хоч трохи заробила чи як?.. Сусіда вже увесь мозок мій виклювала: «Скільки та й скільки?..» А що я знаю, «скільки»... Га?

— Заробила... Ой заробила, — видихнула десь зі самісінької глибини свого ества Клавдія. — На все життя тих грошей стане...

— Та ну?! Не брешеш? — мати обперлася на руку і дивилася у той бік кімнати, де на дивані спала Клавдія з Дем'янком. — Таки на все?.. І віддамо, і ще лишиться?..

Донька промовчала, тільки важко зітхнула.

— О то яка би та робота не була тяжка, але як за два роки з гаком мож на ціле життя пристарати, то це дуже fajно! — тішилася стара. — Може, й хату перекриємо... Що скажеш? Га? Та ж не мовчи, мама тебе стільки ждала... І зранечку, і вночі за тебе «Отченаш» мовила та Матіночку Божу благала, аби в поміч тобі були... аби не залишили в трудну годину! То що?..

— Перекриємо... Усе як скажете зробимо... бо ми тепер багаті, мамо...

— І нове вікно у цій кімнаті, де спимо... Ото таке, як у Влодка поставимо, аби не дуло взимі... Що скажеш? Га?

— І вікно... Кажу ж вам, що лиш душа собі забagne — усе зробимо...

— Щось ти, Клавко, ніц балакати з мамою не хочеш... Купу часу не виділись, а ти — як у писок води набрала. Усе тебе за язик тре тягнути... Ану поклянись мамці, що ми багаті! Поклянись! — шепотіла, а очі горіли-горіли...

— Бігме... От вам хрест... Не мордуйте мене тільки нині. Змучилась з дороги... Поспати би... За дві доби ноги в автобусі понабрякали... Півсвіту... Півсвіту, аби сюди от дістатись...

— Ноги... Ноги... Ноги — не язик, Клавко... Зажмури очі та й балакай...

Встала Клавдія рано — ні світ ні зоря. Взула мамині гумаки на босу ногу — та й надвір.

Нічого не змінилося... Усе як лишила, так і застала. Лиш трави коло сітки вигнали понад метр, що аж не видно її. А ще купка дров нарубаних, непоскладаних... Наклала на руки. Де б то їх примістити? Складала під стайню.

Там, у тій їхній стайні, вже давно нічого не мукає, не квичить. Як їхала на заробітки, так грошей треба було силу-силенну... А звідки їх стільки набереш? На вчительську зарплату не розженешся та й дитина вдома — нагодуй, вбери...

Свиню зарізали — м'ясо продали. А корову... Корову хіба годен зарізати, коли роки вірою-правдою служила, коли годувала їх, як мама... Ото й шукали купців, аби не пустити під ніж. Може, й продали за півдурно, але живе... та вже інших газдів годує...

Отак і назбирала на ту Італію... Ще й у сусідки займила. Але трохи, бо де та гарантія, що звідти жива-здорова повернеться... Нині он людина ходить, звивається, а завтра — як та муха на зиму, ледве повзає... Або ще, не дай Боже, гірше...

Якби хоч у Дем'янка тато був гідний та де поїхав, та яку копійку до хати приніс... А той останні би гроші з хати виніс на ню... на ту окаянну... білу... А потім вар'ює вона у нім, не дає спати... А як він не спить, то й ціла хата разом з ним. Бо хіба мож заснути, коли... Ет, що казати?.. Дякувати Богу, що пішов до своєї мамці... Що прийняла того пиячка... того ірода... Усе життя перекаламутив їй, дитину пристарав та й щез. Ні слуху тобі ні духу. Як корова язиком злизала... Най іде з миром. Клавдія тільки перехрестилася, коли зібрав останні манатки та гримнув за собою дверима... А-а-а! Ще сказав на прощання, що буде помагати дитині, що з голоду не дасть вмерти, що Дем'янку ще буде колись гоноруватися своїм татом... І ще багато-багато чого... Але язик без костей, от того й меле...

— А що так рано, доню?.. — перебила Матронка думки, що пообсідали Клавку роєм, як оси солодкий марципан. — Ще встигнеш до роботи дорватися... Вона від тебе і так нікуди не втече... Усе на твої руки чекає... і на гроші... Он хата нема-

щена, відколи ти там... А я таки вже не годна... Лишень трохи знизу підмастила. А стеля... Стеля — то для молодших рук...

— Добре, мамо, усе зроблю... Но не за раз...

— А видиш, Клавко, якого вже маєм робітника?.. — хвалилася стара. — Що дивишся? То Дем'янку сесю купку дров нарубав... Ой і намучився бідолаха... Навіть трохи палець покалічив... Кров текла... А він не плакав... Бо казав, що мужик...

Клавдія призирила до довбні, чи нема де отої дорогоцінної крові її синючка. Господи, та ж дитина в дев'ять має ще машинками бавитися, а не пальці об довбню обтісувати, має мріяти про небо, книжки, а він думає, аби не змерз... Серце стислося...

Небо рожевіло — ранок на порозі... Довгожданий ранок — на порозі вдома...

Мастила голубим ванном хату... Махнула щіткою — і нема вже того старого місця, а лиш нове і чисте... О якби то хто душу її отак помастив, стер з її пам'яті увесь тягар, зтягнув, як шпатель, глибокі тріщини, а потім зверну білим... білим... білим... І душа тобі вже ганц нова, Клавко... І хто не знає, що під тою намасткою, під сподом, то подумає, що й справді усе там так чисто і світло... А там — Роберте. Роберте — отої маленький світлий хлопчик, котрий став чорною плямою її життя. І тут уже масти не масти — пляма...

Згадала про дитину — заграло у грудях, молоко потекло по животі... Просто на стіл капає. Халатик тоненький. Що там вбирати?.. А молока у Клави на двох стане... Озирнулася, чи мати не вздріла. Не бачить. То й добре. Бо нащо їй про то знати... Ото лишень най знає, що заробітки ті її нелегкі... А що робила, чим заробила?.. Най думає собі, що як усі... Хоча спершу так усе і було...

Зіскочила зі столу. Повитирала молоко. На груди наклала рушник, аби вбирив життєдайну вологу...